

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla kadına yönelik şiddetin tüm yönleriyle araştırılması, kadın sığınma evlerinin standartlarının belirlenmesi ve bu standartlara göre hizmet vermesi için gerekli politikaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98. İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Beritan Güneş Altın

Mardin Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair ulusal ve uluslararası mevzuatın tam anlamıyla uygulanmaması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini besleyen/yerleşik kılan söylem ve politikaların iktidar tarafından tercih edilmesinden dolayı kadına yönelik şiddet her geçen gün artmaktadır. Cinsiyete dayalı şiddetin önüne geçilmesi için ziyadesiyle kritik bir öneme sahip olan Kadın Sığınma Evleri'nin nitelik ve nicelik bağlamındaki durumları da şiddeti sonlandırmak bir yana kadınların farklı şiddet türleriyle karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Sığınma evlerinin kadınların fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak kendilerini güvende hissedecekleri mekanlar haline getirilmeleri için Meclisin bu konuda inisiyatif alarak araştırma komisyonu kurması elzemdir.

GEREKÇE

Kadınların şiddet gördüğü ilişkilerden uzaklaşmalarını sağlayan, şiddetsiz yaşama geçiş sürecinde hayatlarına dair yapabilecekleri, güçlenebilecekleri, bağımsız bir hayat kurmak için gerekli bir desteğe ulaşabilecekleri kısa süreli barınma alanı olan Kadın Sığınma Evlerinin hem yeterli sayıda olmaması hem de sığınma evlerinin nitelik ve kapasite olarak yetersiz olması Türkiye'de şiddete uğrayan kadınlar açısından ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Kadınlar, erkek şiddetine çoğunlukla kendi evlerinde maruz kalıyor. Şiddetin yarattığı tüm etkilerden uzaklaşmak için kadınların kendini her anlamda güvende hissedeceği sığınma evleri zaruridir. Avrupa'da 1970'li yıllarda açılmaya başlanan sığınma evleri Türkiye'de kadın mücadelesi sonucunda ancak 1990'lı yıllarda açılabilmiştir.

Hemen her gün bir kadın cinayeti haberiyle karşılaştığımız Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Forumunda 146 ülke arasında 129. sırada yer almaktadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerine göre de geçtiğimiz Nisan ayında 32 kadın erkekler tarafından öldürülürken, 2023 yılında toplam 315 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür.

27 üye ülkeden oluşan Avrupa Birliği'nde yürürlüğe giren, kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmayı amaçlayan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne ilişkin (İstanbul Sözleşmesi) 20 Mart 2021 tarihinde Türkiye'de fesih kararının alınması, kadın cinayetlerini öngörüsüyle büyük tepkilere neden olmuştur. Yasal düzenlemelere ve uluslararası sözleşmelere karşın kadın cinayetleri engellenememekte veyahut da engellenmemektedir. Basına yansıdığı şekilde çoğu kadın cinayeti, şüpheli ölüm veya intihar olarak kayıtlara geçmekte, şüpheli ölümlere etkin soruşturma yapılmamakta, kamu vicdanını yaralayan gerekçelerle cinayet işleyen erkek faillere iyi hal indirimleri, haksız tahrik gibi cezasızlık politikası uygulanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri, en mühim insan hakkı ihlallerinden birisidir. Devletin, erkek şiddetiyle karşı karşıya olan kadınların can güvenliğini korumak için etkin tedbirleri alma, kadınların, erkeklerle eşit haklardan yararlanmalarının sağlanması yükümlülüğü bulunmaktadır. Türkiye'de erkek şiddeti mağduru kadınlar için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı toplam 143 kadın sığınma evi bulunmaktadır. Avrupa Konseyi'nin standartlarına göre her 10.000 kişi bir sığınma merkezi her 50.000 kadın için ise bir dayanışma merkezi açılması gerekmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesine göre ise nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Ancak tüm bu formel ve gündelik yaşamın gerektirdiği zorunluluklara rağmen günümüz koşullarında sığınma evlerinin kapasitesinin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Türkiye'de kadın sığınakları hakkındaki mevzuata baktığımızda; Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 3. Maddesine göre sığınaklar; "fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadinevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşu" olarak ifade edilmektedir.

Fakat bu ibarede yer alan desteklerin uygulamada bir standardı bulunmadığı, sığınaktan sığınağa göre farklılıklar arz ettiği açık bir gerçektir. Bu durum da uygulamada temel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine uygulama yönetmeliğinde “konukevinde çalışanlar, kadını korumak gerekçesiyle bu Yönetmelikle belirlenen kurallar dışında kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik herhangi bir sınırlandırma getiremez, kadın adına karar alamaz” ibaresine de yer verilmiştir.

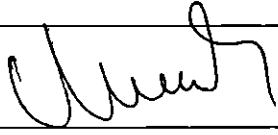
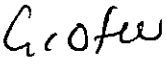
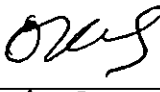
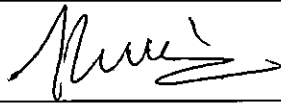
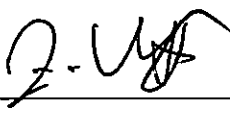
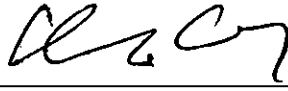
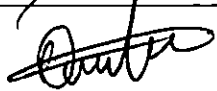
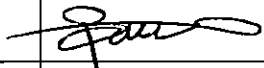
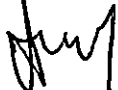
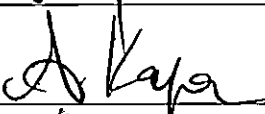
Kadın Dayanışma Vakfı’nın Aralık 2023 yılında hazırladığı “Kadınların Sığınak Deneyimleri ve İhtisaslaşmış Sığınaklar” adlı raporda kadınların aktarımlarına göre büyük çoğunluğunun kötü sığınak deneyimleri olduğu tespit edilmiştir. Sığınma evlerinde çalışan personellerin, kadınlara yönelik kötü muamelesinden, barınma ve yeterli beslenmeye kadar birçok sorunu barındıran konuk evlerindeki en büyük problemin kadınların kendilerini yeterince güvende hissetmemesi olduğu da vurgulanmıştır.

Sosyal desteklerin giderek sınırlandırıldığı, sosyal desteklerin vatandaşların temel hakkı değil, devlet tarafından sağlanan bir “lütuf” olarak gösterilmeye çalışıldığı bu dönemde; sığınaklar da bu durumdan etkilenmektedir. Kamu hizmetinin gereği gibi sağlanmadığı, kamu personelinin yeterince desteklenip denetlenmediği diğer kamu hizmet alanları gibi sığınaklarda da kadınlar ve sığınak personeli karşı karşıya gelmek zorunda kalmaktadır.

Sığınaklara ayrılan kaynağın az olması, sığınak sayılarının yasal mevzuatta belirlenen ölçütlerin çok altında kalmış olması ve belediyeler için zorunluluk olan konuk evlerini açılmaması da ciddi şekilde sorun teşkil etmektedir.

Bahse konu eksikliklerden dolayı kadınlar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olan Şiddet Önleme Merkezleri (ŞÖNİM) yerine belediyelerin veya Mor Çatı Vakfı’nın sığınma evine gitmeyi tercih etmektedirler. ŞÖNİM’lerde kalanlar da dahil olmak üzere kadınların Bakanlığa bağlı sığınma evlerine gitmek istemememesin temel nedeni iktidarın 6284 sayılı kanunu uygulamaması, şiddet faili erkeklere uyguladığı iyi hal indirimleri ve bunların neticesinde kamu politikalarına güvenmemesidir.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 3. Maddesi hususunca, kadınların fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak kendilerini güvende hissedecekleri sığınma evlerinin nitelik ve nicelik olarak düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla gerekli politikaların belirlenmesi için Meclis Araştırması açılması zaruridir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	